

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΡΙΕΖΩΤΗΣ – ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ

Δύο κορυφαίοι πρωταγωνιστές του αγώνα στην Εύβοια

ΤΑΞΗ Β - ΤΜΗΜΑ 5ο – Ευρώπη Ευαγγελοπούλου

Κριτήρια

- 1. Αριθμός σημαντικών μαχών**
- 2. Πολιτική δράση**
- 3. Χρόνια στον Αγώνα**
- 4. Πολεμική δεξιότητα**
- 5. Ηγετικές ικανότητες**
- 6. Υστεροφημία**

ΟΜΑΔΑ Α - ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΡΙΕΖΩΤΗΣ

Δύο κορυφαίοι πρωταγωνιστές του αγώνα στην Εύβοια

Τεκμήριο 1: Βιογραφικό (1821 Lexicon)

<https://drive.google.com/file/d/0B4dqYlrQi2zhWDRjS1kxQXdGZ1E/view>

Τεκμήριο 2: Περιγραφή του παρουσιαστικού του Κριεζώτη (πηγή: Χρυσολόγης Αθ., Νικόλαος Κριεζώτης, Διατριβή, Αθήνα 1877).

<https://tatshs.wordpress.com/2016/06/01/%CE%BA%CF%81%CE%B9%CE%B5%CE%B6%CF%89%CF%84%CE%B7%CF%83/>

«Κατά το σώμα ήτο άξιοσύστατος, είχε κεφαλήν μεγάλην, εξ ου και τα επίθετα, Κ ό κ α ς, Κ ε φ ά λ α ς, Β ο ἰ δ ο κ ο ι λ ί α, Α γ ρ ι ο γ ο ὐ ρ ο υ ν ο και άλλα, ήτο λίαν εύρύστερνος, εξ ου και τό έπεισόδιον εν τή άγγλική πρεσβεία Κωνσταντινουπόλεως, προσκληθείς ποτέ εις τό γεύμα εκεί, έθεάτο υπό της συζύγου τού πρέσβευς περιέργως και πάντοτε εις τό στήθος, έρωτηθείσα δε διατί τόσον περιέργως τον παρατηρεί, είπεν ότι δεν πιστεύει ποσώς τό στήθος τούτο να είναι φυσικόν, άλλ' ότι ό Κριεζώτης φορεί θώρακα, τότε εκείνος εις τήν στιγμήν επέδειξε τό στήθος του, εκείνη δε θαυμάσασα είπε, «Τώρα εννοώ διατί ήλευθερώθη ή Ελλάδα». Είχεν ισχυρούς μυώνας, και τούτου ενεκα ήν δυνατός, δένδρον ήδύνατο νά ξεριζώση ως λέγουσι, τήν δύναμίν του αυτήν

ό Άλ. Σούτζος άριστα άπεικονίζει διά τού εξής στίχου.

«Ο Κριεζώτης, όστις μεγάλην

«Αρκτον, βασίλισσαν των βουνών

Εις τήν χάλκινην αύτου αγκάλην

Έπνιξεν ετι παιδίον ών».

Το ανάστημα αυτού ήν μέτριον, αλλά το όλον του σωματός του τεράστιον»

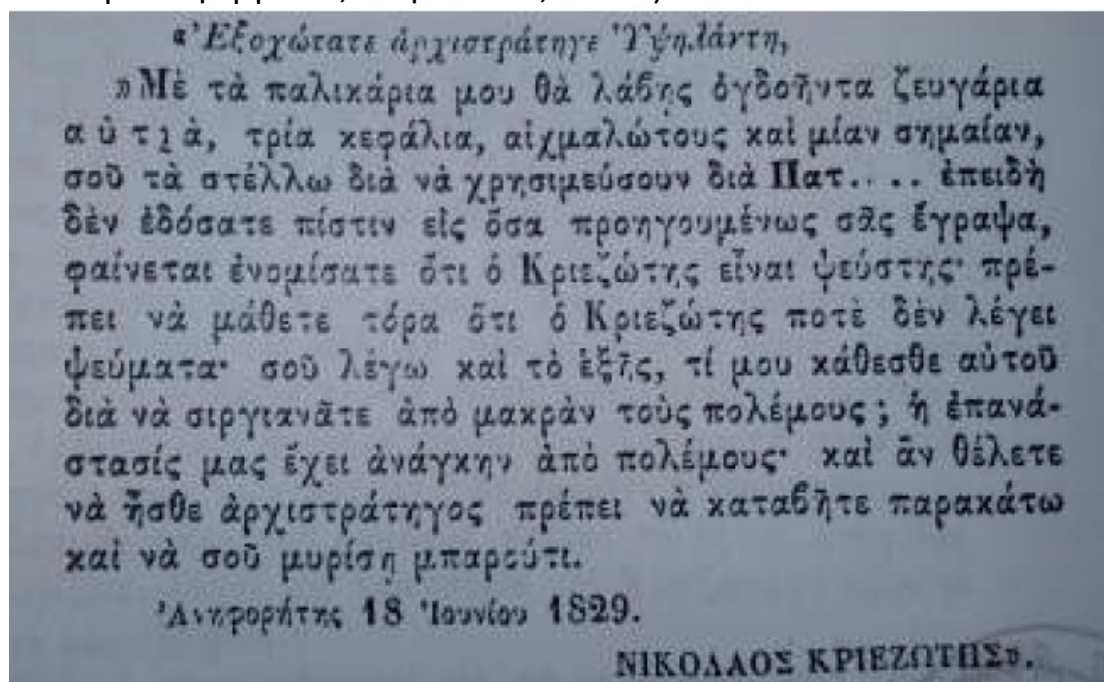
Τεκμήριο 3: Ο Καραϊσκάκης και ο Κριεζώτης στην πολιορκία της Ακρόπολης (πηγή: Χρυσολόγης Αθ., Νικόλαος Κριεζώτης, Διατριβή, Αθήνα 1877).

<https://tatshs.wordpress.com/2016/06/01/%CE%BA%CF%81%CE%B9%CE%B5%CE%B6%CF%89%CF%84%CE%B7%CF%83/>

«Μετά την αποτυχίαν της εισόδου του Μαμούρη, φθάνει και ή λυπηρά άγγελία του θανάτου του Γκούρα, ενεκα του οποίου παρουσιάζεται ή άπόλυτος ανάγκη φρουράρχου Αθηνών. Ο Καραϊσκάκης δεν έβράδυσε να συγκαλέση πάντας τούς άρχηγούς έν συμβουλίω, είπεν αύτοίς ότι ανάγκη εις έξ όλων να εισέλθη εις τό φρούριον, οδηγών τριακοσίους στρατιώτας, οί πάντες ως δι' ηλεκτρισμού ητένισαν προς τον Κριεζώτην, καθώς και αύτός ό Καραϊσκάκης, και τώ όντι λέγει συγγραφεύς

τις, ότι «άνδρειότερον τούτου δεν ήθελε δυνηθώσι να εύρωσιν». Ο Καραϊσκάκης ίδών ότι ούδεις άπήντησεν εις την πρόσκλησιν, άπετάνθη διά τών έξης προς αυτόν «ορέ Καπετάν Νικόλα, από αυτούς όπου βλέπεις κανείς δεν θέλει νά υπάγη, σένα και μένανε παρατηρούν, λοιπόν ή έσύ θά υπάγης ή εγώ». Τότε άναστάς ό Κριεζώτης είπε «Καπετάν Καραϊσκο πρέπει εγώ να υπάγω, διότι και αν χαθώ εγώ, ολίγον είναι το κακόν, άλλ' αν εσύ, χάνεται ή έπανάστασίς μας» τα πλήρη ειλικρινούς αισθήματος ταύτα λόγια αληθώς μας διδάσκουσι, θεωρούντες τα σήμερον λαμβάνοντα χώραν έν τη ελληνική πολιτεία, ότι τοιαύται άρεταί δεν διδάσκονται εν τοις Πανεπιστημίοις, άλλ' ένυπάρχουσι έν αύτώ τω άτομω. Εις ταύτα του Κριεζώτου άνταπαντά τα έξης «άιντε όρε λεοντάρι μου, πήγαινε και θά ίδής αν ό Καραϊσκος σε άγαπά, σε υπόσχομαι ότι θά έλθω νά κτυπήσω τήν πόρτα του φρουρίου κλωτζιά και σου είπώ έβγα έξω, διότι κατεστρέψαμεν τον Κιουταχή μέ τήν καρατουρκιά του» έναγκαλισθέντες δε τότε, είπον τό «καλήν άντάμωσιν εις τό φρούριον».

Τεκμήριο 4: Επιστολή του Κριεζώτη στον Αρχιστράτηγο Δημήτριο Υψηλάντη μετά την μάχη του Ανηφορίτη (πηγή: Τόλιζας Ν., Νικόλαος Κριεζώτης (1785-1853), Διπλωματική εργασία, Αθήνα 2015, σ. 134)

Τεκμήριο 5: Στοιχεία για την προσωπική περιουσία του Κριεζώτη (πηγή: Τόλιζας Ν., Νικόλαος Κριεζώτης (1785-1853), Διπλωματική εργασία, Αθήνα 2015, σ. 75)
«Έτσι, μπροστά στον αρνητικό συσχετισμό ισχύος που είχε εδραιωθεί για το ίδιο με την άφιξη της βασιλείας, αποσύρθηκε σε ιδιωτεία από το 1834 μέχρι και το 1843. Στο διάστημα αυτό ασχολήθηκε με την αύξηση και τη φροντίδα της προσωπικής του περιουσίας, η οποία περιλάμβανε ενδεικτικά: κτήματα στη Θήβα, κτήματα και μύλους στην Εύβοια, ένα καφενείο στην παραλία της Χαλκίδας, μαγαζιά στον

Πειραιά, καθώς και δύο ολόκληρα χωριά στην Εύβοια ως τσιφλίκια, την Τριάδα και το Κυπαρίσσι. Επίσης ο καπετάν Νικόλαος έγινε ενοικιαστής και φοροεισπράκτορας των δημοσίων προσόδων διαφόρων περιοχών, όπως του χωριού της Βάθειας το 1833 και των προβατονομιών της Χαλκίδας και της Καρυστίας το 1836».

Τεκμήριο 6: Η φυγή του Κριεζώτη στην Τουρκία και την παραμονή του στη Σμύρνη μέχρι το θάνατό του (πηγή: Χρυσολόγης Αθ., Νικόλαος Κριεζώτης, Διατριβή, Αθήνα 1877).

<https://tatshs.wordpress.com/2016/06/01/%CE%BA%CF%81%CE%B9%CE%B5%CE%B6%CF%89%CF%84%CE%B7%CF%83/>

«Καθ' ον χρόνον διέμεινεν εις Κωνσταντινούπολή έδέχθη πολλάς επισκέψεις, μεταξύ των έπισκεφθέντων αυτόν ήτο και τις πασάς, κατέχων κατά την εποχήν εκείνην μεγάλην θέσιν έν Κωνσταντινουπόλει, όστις εύρέθη εις τήν μάχην τής Πέτρας. 'Ο πασάς ούτος έφερε μεθ' εαυτού και τον υιόν του, και άφού αυτός ήσπάσθη τούς πόδας τού Κριεζώτη, διέταξε και εις τον υιόν του νά πράξη το αυτό, λέγουν «εις τον άνδρα αυτόν όφείλομεν και ήμεϊς και ολόκληρος ή οικογένεια ημών τήν τιμήν, άν άντ' αυτού, ειπεν, ήτο άλλος τις εις τήν μάχην τής Πέτρας, οπούς ένικήθημεν, ήθέλαμεν άπολέσει και τήν τιμήν και τήν ζωήν μας»

«Καθ' όλον τό χρονικόν τής εξορίας του διάστημα, πολλάί έπιστολαί άντηλλάγησαν, πολλάί τής αύλής προσπάθειαι κατεβλήθησαν και πρόσωπα διάφορα επίτηδες άπεστάλησαν, όπως καταπέισωσιν αυτόν νά ζητήση αμνηστίαν, ήτις άμέσως ήθελε τώ δοθή, έγένοντο δε ταύτα πάντα διότι ήτο επικίνδυνος και έν τή εξορία ών προσεπάθουν νά συνδιαλλαχθώσι μετ' αυτού, αλλά τα πάντα έναυάγησαν άπέναντι τοϋ σίδηρου χαρακτήρος του, έλεγε δε προς τούς προτείνοντας ταύτα, «τί λέτε όρε βελιάκιμ ό Κριεζώτης δεν προσκυνά τό Βαβαρό, αλλά θά πεθάνω εδώ στή ξενιτειά, τί μέ μέλλει, την τιμήν δεν θά τήν χάσω, και μιά μέρα ή πατρίδα μου όταν βάλη γνώσι, τά κόκαλά μου θά τά πάρη από τήν ξενιτειάν και θά τά τιμήση, θά μου δώση δε και τρεις πήχες τόπο γιατί έχω δίκαιον, και ας φωνάζουν τώρα τά κοράκια, ό 'Οθωνας όρέ δεν θά μείνη, άργά ή γρήγορα θά φύγη, λέγουν πώς μιά φορά και ένας κάποιος Θεμιστοκλής έτζη σαν και μένα έξωρίσθηκε, και απέθανε σέ τούτα τά χώματα, και κατόπιν αφού πέθανε του έδωσαν δίκαιο, τού έκαμαν και ενα μεγάλο αγαλμα, οί ρωμνοί έτζι είναι, κατόπι τούς έρχεται γνώσι».

Τεκμήριο 7: Η αποκατάσταση της μνήμης του Κριεζώτη μετά το θάνατό του

<https://tatshs.wordpress.com/2016/06/01/%CE%BA%CF%81%CE%B9%CE%B5%CE%B6%CF%89%CF%84%CE%B7%CF%83/>

Ύστερα από την έξωση του 'Οθωνα ή κυβέρνηση Ρούφου μέ θέσπισμά της ένέκρινε τήν απόδοση τιμών στα οστά του Κριεζώτη του ενδόξου άγωνιστού και εν τή άλλοδαπή, ένεκα του πατριωτισμού και των φιλιλευθέρων αυτού φρονημάτων καταλύσαντος τον βίον. 'Η τελετή τής ανακομιδής έγινε στη Χαλκίδα στίς 13

Όκτωβρίου 1863 και οι δημοτικοί σύμβουλοι Α. Μάντζαρης, Δημήτριος Καφφετζόγλου, Απόστολος Γκορτζής ανέλαβαν να δημοσιεύσουν τούς εν Σμύρνη και εν Χαλκίδι έκφωνηθέντας λόγους έπι του τάφου και κατά το μνημόσυνον τον άοιδήμου στρατηγού.

Τα οστά του Κριεζώτη βρίσκονται, άγνωστα σ' όλους, μέσα σε ξύλινη οστεοθήκη στο ιερό τού εξωκλησιού τής Άγίας Παρασκευής στην περιοχή Ντερνέκι τής κοινότητας Μύτικα.

Το εκκλησάκι αυτό βρίσκεται στα παλιά χτήματα Κριεζώτη. Ο Ντεγιάννης, ό.π., τόμ. β', σ. 212 παρασύρθηκε από έγγραφο τού Δήμου Χαλκιδέων και τα τοποθετεί στο «παρεκκλήσιον Αγίου Ιωάννου τού Προδρόμου» πού βρίσκεται εντελώς στην αντίθετη κατεύθυνση. Και ο Φωτιάδης, ό. π., σ. 69, μιλάει για τον τάφο τού Κριεζώτη στην Εύβοια πού είναι όμως άνύπαρχος...

Τεκμήριο 8: Προτομή του Νικόλαου Κριεζώτη στη Χαλκίδα

Τεκμήριο 9: Το αρχοντικό της οικογένειας Κριεζώτη στο χωριό Τριάδα της Εύβοιας (φωτογραφία του 1901)

ΟΜΑΔΑ Β - ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ

Δύο κορυφαίοι πρωταγωνιστές του αγώνα στην Εύβοια

Τεκμήριο 1: Βιογραφικό

Βικιπαίδεια:

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CE%B4%CF%85%CF%83%CF%83%CE%AD%CE%B1%CF%82_%CE%91%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%8D%CF%84%CF%83%CE%BF%CF%82

Τεκμήριο 2: Προσωπογραφία του Οδυσσέα Ανδρούτσου (από την έκδοση FRIEDEL, Adam de. The Greeks., Λονδίνο 1830)

<https://el.travelogues.gr/item.php?view=53368>

Τεκμήριο 3: Η «Ασήμω», σπάθα του Οδυσσέα Ανδρούτσου

Μουσείο Μπενάκη

Ψηφιακό Αρχείο 1821

<https://1821.digitalarchive.gr/archive/show/art/1323>

Τεκμήριο 4: Επιτραπέζιο φιλελληνικό ρολόι με τη μορφή του Οδυσσέα Ανδρούτσου

Συλλογή ρολογιών, Ίδρυμα Καπετάν Βασίλη και Κάρμεν Κωνσταντακοπούλου

Ψηφιακό Αρχείο 1821

<https://1821.digitalarchive.gr/archive/show/art/389>

Τεκμήριο 5: Οδυσσεύς Ανδρούτσος (έγχρωμη λιθογραφία)

Γενικά Αρχεία του Κράτους-Κεντρική Υπηρεσία

Ψηφιακό Αρχείο 1821

<https://1821.digitalarchive.gr/archive/show/art/200>

Τεκμήριο 6: Οδυσσεύς Ανδρούτσος (Κλέφτικο τραγούδι της Ρούμελης)

Κέντρο Ελληνικής Μουσικής Φοίβος Ανωγειανάκης

Ψηφιακό Αρχείο 1821

<https://1821.digitalarchive.gr/archive/show/song/242>

Τεκμήριο 7: Ο Ανδρούτσος στην Εύβοια (Ιωάννου Ναθαναήλ, *Ευβοϊκά*, Ερμούπολη 1857, σ. 98)

Ο δὲ Καρύστιος λαὸς ἰδὼν ἤδη τὴν ἔλευσιν τοῦ
Ὀδυσσεύς εἰς τὸ Ἀληβέριον ἀνεπτερώθη καὶ χαρᾶς
ἐπλήσθη· ὁ δὲ πολὺς ὄχλος σεμνυνόμενος ἐπὶ τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ, μὴ γνωρίζων, ἔλεγεν « ὁ Παποῦς ἦλ-
θε ». Παποῦν ἐκάλουν τὸν Ὀδυσσεύα, τόσον βεβαίαν
ἐστοχάζοντο τὴν κυρίευσιν τῆς Καρύστου, ὥστε οὐ-
δεμιᾶς ἀντιστάσεως ἤθελε τύχει ὁ Ὀδυσσεύς ἀπὸ
τῶν Καρυστίων, πάντες ἠλπίζον ἀφευκτον τὴν πτώ-
σιν τῆς Καρύστου, καὶ ἐπομένως στενώτερον τὸν
ἀποκλεισμόν τῆς Χαλκίδος διὰ τε ξηρᾶς καὶ θαλάσ-
σις. Ἀπερίγραπτος ἦν ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ λαοῦ·
πάντες ἀγογγύστως προσέφερον τὰ τε ἄλευρα, τοὺς
κριοὺς καὶ τὰς αἰγὰς τῶν πρὸς διατροφήν τῶν στρα-
τιωτῶν, καὶ μετεκόμιζον αὐτὰ εἰς τὸ Ἀληβέριον, ἢ
καὶ ἄλλοῦ που, ὡς καὶ τὰ χρήματά των. Πολλοὶ
δὲ μὴ ἔχοντες ἔκοπτον τῶν γυναικῶν καὶ τῶν θυ-
γατέρων των τὰ ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ πλεξίδων κρε-
μάμενα χρυτᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα, ὡς περι-
δέραια ταῦτα χρωμένων κ. λ. ἄλλ' ἢ ἀναπτέρωσις
τοῦ λαοῦ ἀπέδῃ ψευδῆς καὶ ἡ χαρὰ τοῦ ἐτράπη εἰς
λύπην, ὡς κατωτέρω ρηθήσεται.

Τεκμήριο 8: Επιστολή του Οδυσσέα Ανδρούτσου προς τους Γαλαξειδιώτες τις παραμονές της Επανάστασης

<http://www.skamnosvoice.gr/index.php/svnews/svanihnevontas/618-to-gramma-tou-androytsou-stous-galaksidiotes>

Τεκμήριο 9: Οδυσσέας Ανδρούτσος (Μηχανή του Χρόνου)

<https://www.mixanitouxronou.gr/odisseas-androutsos-o-iroas-pou-dolofonise-i-patrida-pious-katigoris-o-makrigiannis-gia-ti-dolofonia-tou-o-kolettis-afton-ton-poulimeno-anthropo-ki-arpago-ton-ekane-archigo-na-pagi-enantion-tou/>